

Karácsony utáni 2. vasárnap

Jn 1,1–18

„Jézus-himnusz”

Kinek a fejében született meg a János evangélium elején a „Pro-lógus” néven szereplő himnusz? Kézenfekvő válasz lenne, hogy János evangélista fejében. Túl azon, hogy János evangéliumának a szerzősége igen bonyolult kérdés, a látszólag egyszerű válasz még egy szempontból megkérdőjelezhető: vajon az evangélista miért kezdte volna művét ilyen nehezen érthető himnusszal? Ha mégis ezt tette, akkor a könyv többi részét is miért nem írta himnikus formában? Egyáltalán milyen műfajban íródott ez a 18 vers? A kérdés nemcsak erre a szövegre vonatkozik, hanem az Újszövetség egyéb himnuszaira is (például a szeretethimnusz – 1Kor 13; himnusz Jézusról – Zsid 5,5–10; Fil 2,6–11) A kolosszei levél első fejezetében, a 15–től a 20. sor jelzi, hogy az őskeresztény himnuszköltészet közösségi és liturgikus eredetű. Célja, hogy a közösség a liturgia keretében Jézusról adott szempont szerint emlékezzék meg. Gondolatai távolabbról bekapcsolódnak a hellenista zsinagóga költészet vonalába, amely mindig Isten műveit dicsőítette a világban és a történelemben.

Ezek alapján könnyen elképzelhető, hogy János a saját közösségének ritmikus lüktetésű keresztény himnuszt helyezte evangéliuma elejére drámai prólógusként. Mivel ismerte már a közösség, Jánosnak megfelelt, hogy ne a szinoptikus evangéliumok modorában mesélje el Jézus földi születését, ne angyalokkal és más mennyei hírnökökkel figyelmeztessen a földi történet isteni mondani-valójára, hanem mindjárt az evangélium elején előadja Jézus Krisztus isteni eredetének történetét.

Minden himnusz – de különösen János prólógusa – az őskeresztény egyház teológiai csúcsteljesítménye, tartalmazza Jézusról és az Isten műveiről felismert gondolatokat, esztétikailag csiszolt formában, így alkalmas, hogy a közösségben liturgiát díszítő hitvallássá váljon. Azt mondhatjuk ez a térdeplő teológia kezdete az ősegyházban, amikor a teológiai eszme-futtatás célja, hogy Isten dicsőítésére torkolljon. Másrészt beszédesen írja le az ősegyház Istenről való beszédének és Jézus Krisztus értelmezésének esztétikai kereteit. Az ősegyház hívője nem saját gondolataival akarta meglepni a közös-

séget, hanem hite kifejezésének legszebb formáit tette közkinccsé a közösség számára. Nem logikai rendbe szedett bölcselkedő beszédet fogalmazott meg, melyet a hellenista korban minden piacon lehetett hallani, hanem olyat, amely az olvasó és a közösség lelkét Istenhez emeli. Nem csupán az észhez, hanem a szívhez is szólnak ezek a szövegek. Az a belső kényszer hozta őket létre, amely rokon a próféták történelemfilozófiájával, azaz a történelmi események közül csak azokat emeli ki, amelyekben megmutatkozik az Isten.

Az Újszövetségben Isten népének azok a kiemelt szószólói, akik Jézus művét hozzá tudják kapcsolni ehhez a világ teremtésétől kezdődő kinyilatkoztatási folyamathoz. Vagyis az a közösség, amely elkülönült szociológiai társadalmi értelemben a zsinagóga által összegyűlt vallási csoporttól, versenyre kelt vele, és annak istendicsőtő művét kívánta folytatni. János, aki lelkileg sokkal mélyebben kötődik a zsidósághoz, mint Máté, Márk és Lukács, hellenista író, aki mély kötődését azzal fejezi ki, hogy Szentírást akar írni, és az ószövetségi írások lelkét alkotó himnikus zsoltárokkal kel versenyre Jézus művének megfogalmazásában. Isten bölcsességének művét fogalmazza meg, mely a görögöknek balgaság, a zsinagóga tagjainak pedig botrány. János evangéliumában nem botrány, hanem az isteni dráma része. Ennek bevezetése, foglalatja és összegzése, nyitánya a prólógus, mely bennünket az élet és történelmünk sajátos szemléletére oktat. Az Egyházat építő Istent dicsőtő ősegyház tagjai ezen a himnuszon keresztül iratkoztak be az Egyház építőinek és a hit hőseinek iskolájába.

Az Istent soha nem látók imája

Imádunk téged, aki kezdettől vagy, aki Istennél vagy, aki Isten vagy.

Nemlét voltunk, és teáltalad létezéssé emelkedtünk.

Nem éltünk, és a te világosságod életre lobbantott minket.

Sötétben voltunk, és te kihoztál minket a világosságra.

Egy embert küldtél, hogy tanúskodjék a világosságról, hogy mindenki higgyen.

A világba jöttél, de a világ nem ismert fel, teid pedig nem fogadtak be, és nem lettek Isten gyermekeivé.

De most testté lettél, és közénk jöttél. Logosz vagy, aki felvette a szolgaság alakját értünk.

Dicsőség, hála, áldás, magasztalás, hódolat és tisztelet neked ezért, Atya Egyszülöttje.

Kérünk téged mi, akik az Istent soha nem láttuk, hogy őt nyilatkoztasd ki nekünk. Kérünk téged mi, akik az Istent soha nem láttuk, hogy kegyelemből, a te teljességedből merítsünk kegyelmet, hogy vakokból látókká lehessünk. Amen.